

Aan de gemeenteraad.

Uw brief van

Uw kenmerk

Afdeling/Ambtenaar
SO/ M. van Drunen

Onderwerp

VNG Maatregelen m.b.t.
huishoudelijke hulp

Ons kenmerk

181602

Datum

VERZONDEN 12 MEI 2021

Geachte leden van de Raad,

Met deze raadsinformatiebrief willen wij u informeren over de mogelijkheden van het invoeren van de maatregelen ter beheersing van de huishoudelijke hulp. De maatregelen zijn voorgesteld in de ledenbrief van het VNG d.d. 23 november 2020.

Aanleiding

Op 15 maart 2021 heeft u aan het college verzocht om de haalbaarheid en het financiële effect in kaart te brengen van invoering van de genoemde maatregelen in de VNG ledenbrief.

De vijf genoemde maatregelen zijn:

1. Financiële draagkracht betrekken in het onderzoek.
2. Invoeren van budgetplafond en een wachtlijst.
3. Voorzienbaarheid.
4. Eigen kracht bevorderen.
5. Het uitgangspunt van zorgvuldige procedure en individueel maatwerk.

Bij een positieve evaluatie van (een) bepaalde maatregel(en) verzoekt u over te gaan tot invoering daarvan en het VNG van deze stap op de hoogte te brengen.

Voorgestelde maatregelen

1. Financiële draagkracht betrekken in het onderzoek.

Maatregelen:

1.1. het gesprek:

Bij het gesprek met de cliënt zal de gemeente nagaan of de aanvrager zelf in een

oplossing kan voorzien. Daarbij komt de financiële zelfredzaamheid aan de orde. Financiële zelfredzaamheid valt met andere woorden ook onder dit oplossend vermogen. Er is een verband tussen de zelfredzaamheid van een persoon en diens financiële omstandigheden. Met behulp van een goede werkinstructie en een vragenlijst kan de gemeente bij iedere cliënt nagaan waaróm deze niet zelf de huishoudelijke hulp kan regelen. Met een grondig onderzoek, waarbij ook wordt gekeken naar andere (zorg)kosten die de cliënt heeft, kan een beeld worden gegeven van de algehele (ook financiële) situatie van een cliënt.

1.2. draagkrachtnorm:

Aanvullend op het gesprek zou de gemeente de cliënt kunnen vragen een bankafschrift van het inkomen te overleggen. De gemeente zou een eenvoudige draagkrachtberekening kunnen maken aan de hand van NIBUD-informatie. Het toepassen van de normen van de bijzondere bijstand achten wij niet passend. De CRvB heeft al in 2016 aangegeven dat huishoudelijke hulp onder de Wmo valt en niet vanuit de bijzondere bijstand mag worden verstrekt. De invoering van het abonnementstarief was juist bedoeld om het voor burgers met een gemiddeld inkomen makkelijker te maken om Wmo-hulp te krijgen. Wij denken eerder aan een draagkrachtberekening gebaseerd op minimaal 150% van het sociaal minimum. Het eventuele vermogen blijft buiten de draagkrachtberekening. Een voorwaarde om de voorziening te kunnen afwijzen is bovendien dat de voorziening op de markt beschikbaar en passend moet zijn. Gemeenten zouden zich hierover moeten informeren bij de aanbieders van gemaksdiensten.

Beantwoording:

De CMD-consulent bespreekt iedere cliëntsituatie middels een vragenlijst, de Zelfredzaamheidsmatrix (ZRM). De ZRM is een instrument om per leefgebied de mate van zelfredzaamheid van de cliënt eenvoudig te beoordelen. Een onderdeel van de ZRM is het leefgebied 'financiën'. Een voorbeeld: Aan de hand van de ZRM schaaft een cliënt met geen inkomsten en hoge, groeiende schulden in 'acute problematiek'. Een cliënt met ruim voldoende inkomsten, goed financieel beheer en mogelijkheid om te sparen is volgens de ZRM 'volledig zelfredzaam'.

Hoewel er sprake kan zijn van volledige zelfredzaamheid op financieel gebied, voorziet de term *eigen kracht* niet op eigen *financiële* kracht. Hierover heeft de Centrale Raad zich uitgesproken in de uitspraak ECLI:NL:CRVB:2019:772.

In de uitspraak van de Centrale Raad wordt verwezen naar artikel 2.3.5, derde lid van de Wmo 2015.

Artikel 2.3.5, derde lid Wmo 2015:

"Het college beslist tot verstrekking van een maatwerkvoorziening ter compensatie van de beperkingen in de zelfredzaamheid of participatie die de cliënt ondervindt, voor zover de cliënt deze beperkingen naar het oordeel van het college niet op eigen kracht, met een algemeen gebruikelijke voorziening, met gebruikelijke hulp, met mantelzorg of met hulp van andere personen uit zijn sociale netwerk dan wel met gebruikmaking van algemene voorzieningen kan verminderen of wegnemen. De maatwerkvoorziening levert, rekening houdend met de uitkomsten van het in artikel 2.3.2 bedoelde onderzoek, een passende bijdrage aan het realiseren van een situatie waarin de cliënt in staat wordt gesteld tot zelfredzaamheid of participatie en zo lang mogelijk in de eigen leefomgeving kan blijven."

Dit artikel stelt dat de gemeente een maatwerkvoorziening vooraf middels een inkomenstoets niet kan weigeren. Ook al kan men de zorg zelf betalen, de gemeente kan alleen achteraf via de bijdrage in de kosten rekening houden met de financiële draagkracht. Dit is sinds 2019 met de invoering van het abonnementstarief minimaal.

Ondanks dat de gemeente niet kan afdwingen dat cliënt de zorg zelf betaalt, moet er uiteraard wel een indicatie zijn voor hulp. Als cliënt in staat is om bijvoorbeeld de huishoudelijke taken zelf uit te voeren, dan is er geen sprake van een zelfredzaamheidsprobleem. De zorg kan dan wel geweigerd worden. Het is dan ook aan de CMD-consulent om nauwkeurig onderzoek te doen in hoeverre de cliënt de huishoudelijke taken nog zelf kan verrichten.

2. Invoeren van budgetplafond en een wachtlijst.

Maatregel:

Gemeenten hebben de opdracht om een sluitende (meerjaren)begroting te realiseren. Een derde van de gemeenten slaagt daar nu niet meer in en moet bezuinigen. De bezuinigingen raken vooral de kwetsbare burgers. Door middel van een budgetplafond bepaalt de gemeente per jaar hoeveel budget zij beschikbaar stelt voor bijvoorbeeld de huishoudelijke hulp. Het budgetplafond kan worden bepaald op basis van de uitgaven van het vorige jaar, plus een percentage voor de normale stijging van het volume (als gevolg van de vergrijzing) plus een percentage voor de stijging van lonen en prijzen. Binnen het budgetplafond zou ruimte moeten blijven voor burgers die de huishoudelijke hulp niet zelf kunnen regelen en betalen. De gemeente zou het beleid zo kunnen aanpassen dat personen, van wie uit het onderzoek blijkt dat zij het zelf kunnen regelen en betalen, een afwijzende beschikking krijgen, of een beschikking met een aantekening dat zij op een wachtlijst worden geplaatst. De wachtlijst blijft bestaan totdat het Rijk de gemeente volledig voor de extra kosten als gevolg van het abonnementstarief compenseert. Deze maatregel moet worden ondersteund door een zorgvuldige communicatie naar de burger.

Beantwoording:

De gemeente heeft de wettelijke taak om de Wet maatschappelijke ondersteuning uit te voeren. De huishoudelijke hulp valt onder de Wet maatschappelijke ondersteuning en de gemeente heeft daarom een zorgplicht.

De CMD-consulent moet streng zijn aan de poort. Dit wordt reeds gedaan. De CMD-consulent onderzoekt altijd de langdurige, medische noodzaak van cliënt en de noodzaak van de inzet van huishoudelijke hulp. Daarnaast wordt ook onderzocht of huisgenoten, de directe omgeving of netwerk ondersteuning kan bieden.

Het invoeren van een budgetplafond of wachtlijst is niet raadzaam. De consequentie hiervan is dat een hulpbehoefte niet direct noodzakelijke zorg ontvangt. De gemeente Waalre dient aan zijn wettelijke verantwoordelijkheden te voldoen en elke inwoner dient door zijn/haar gemeente geholpen te worden indien dit onder de wettelijke verantwoordelijkheid van de gemeente valt.

3. Voorzienbaarheid

Maatregel:

Gemeenten geven aan dat het regelmatig voorkomt dat een burger de particuliere hulp bewust opzegt omdat huishoudelijke hulp onder de Wmo goedkoper is. Het abonnementstarief is een verkeerde prikkel die ertoe leidt dat burgers juist minder hun 'eigen kracht' benutten en vaker een beroep doen op de Wmo. Deze burgers hebben zichzelf dus bewust in een 'niet zelfredzame' situatie gebracht. Mogelijk is hier een parallel te vinden met de situatie dat een burger zonder overleg met de gemeente verhuist van een geschikte woning naar een niet geschikte woning. Over dit laatste is jurisprudentie en de rechter accepteert in dat geval een afwijzing van de voorziening door de gemeente.

Beantwoording:

Eveneens in de gemeente Waalre herkennen we bovenstaand geschetste situatie, waarin de cliënt de particuliere hulp opzegt omdat de huishoudelijke hulp onder de Wmo goedkoper is. Het CMD heeft hierin juridisch advies gevraagd aan Schulinck. De jurist geeft aan dat het feit dat cliënt zelf het probleem heeft opgelost, het niet maakt dat cliënt nu geen aanspraak kan maken op hulp bij het huishouden vanuit de Wmo 2015. Door middel van de vaste bijdrage zijn deze kosten door de regering bewust omlaag gebracht en is het ook een logisch gevolg dat deze cliënt zich nu tot de gemeente wendt. Het is in iedere casus van belang te onderzoeken of cliënt beperkingen in de zelfredzaamheid en participatie heeft en dus tot de doelgroep van de Wmo behoort. Als dit het geval is dan dient cliënt gecompenseerd te worden vanuit de Wmo.

4. Eigen kracht bevorderen.

Maatregel:

Een maatregel die waarschijnlijk wel binnen het wettelijk kader van de Wmo past, is het inrichten van een algemene voorziening om de eigen kracht van de cliënt te stimuleren. In plaats van een maatwerkvoorziening, krijgt de cliënt een aanbod waarmee hij de hulp van een deskundige kan inroepen. Deze deskundige komt bij de cliënt thuis en bespreekt met hem welke algemeen verkrijgbare hulpmiddelen er zijn waarmee mensen met een beperking hun huishouden (grotendeels) zelf kunnen blijven doen. Met deze algemene voorziening kan de maatwerkvoorziening in sommige gevallen worden afgewezen, dan wel uitgesteld of kan een maatwerkvoorziening met een lager aantal uren worden verstrekt.

Beantwoording:

Tijdens het keukentafelgesprek wordt door de CMD-consulent altijd gekeken naar de eigen kracht van cliënt. Ook wordt gekeken hoe de eigen kracht eventueel kan worden bevorderd. De CMD-consulent werkt hierin bijvoorbeeld samen met een ergotherapeut, een deskundige die mensen helpt bij het uitvoeren van hun dagelijkse handelingen en samen met de cliënt zoekt naar mogelijkheden en eventuele aanpassingen. De ergotherapeut wordt vergoed vanuit de Zorgverzekeringswet. De inzet van deze deskundige kan ervoor zorgen dat het inzetten van huishoudelijke hulp niet nodig is.

Eveneens heeft de gemeente Waalre een groep vrijwillige ouderenadviseurs. Zij zijn geschoold om door middel van huisbezoeken aan ouderen (55+), chronisch zieken, mensen met een lichamelijke beperking en mantelzorgers te helpen in een compliceerde situatie hulp en zorg op maat te bieden. Jaarlijks worden ouderen (75 jaar en ouder) in een gebied in de gemeente Waalre uitgenodigd om een informeren en adviserend huisbezoek te ontvangen met een ouderenadviseur.

Mocht uit het gesprek met cliënt blijken dat in de algemene en/of voorliggende voorzieningen geen passende oplossingen gevonden zijn, maar cliënt is deels zelfredzaam, dan biedt de gemeente Waalre het product Ondersteuning Zelfstandig Wonen (OZW). OZW kan gezien worden als de meest lichte vorm van begeleiding. De maatwerkvoorziening OZW wordt bijvoorbeeld ingezet wanneer de cliënt tijdelijke ondersteuning nodig heeft in het aanleren van huishoudelijke taken.

5. Uitgangspunt van zorgvuldige procedure en individueel maatwerk.

Maatregel:

Ook wanneer gemeenten ertoe overgaan om hun beleid aan te passen met de bedoeling om een voorziening te kunnen afwijzen op grond van eigen (financiële) kracht, zijn en

blijven een zorgvuldige toegangsprocedure en het leveren van individueel maatwerk de centrale uitgangspunten van de Wmo. Iedere burger kan een melding bij de Wmo doen en heeft recht op een zorgvuldige procedure. Het bij voorbaat afwijzen van een voorziening op grond van het inkomen is niet aan de orde. De CRvB heeft in 2019 nog eens bevestigd dat de Wmo 2015 geen ruimte biedt om naast de mogelijkheid om een bijdrage op te leggen als bedoeld in artikel 2.1.4 van de Wmo 2015, een extra vermogens- en inkomensvoorwaarde te stellen voor het kunnen verstrekken van een maatwerkvoorziening. Ook heeft de CRvB in haar uitspraken keer op keer het belang benadrukt van het doen van een zorgvuldig onderzoek, eventueel ondersteund door een deskundig advies en een goed onderbouwde motivering in de verslaglegging. De kwaliteit daarvan vraagt blijvende aandacht van gemeenten.

Beantwoording:

De CMD-consulent maakt in iedere cliëntsituatie een grondige afweging of men wel of niet in aanmerking komt voor een maatwerkvoorziening. Indien zij de inschatting niet kunnen maken, dan is er een mogelijkheid om een medisch adviseur in te schakelen. De gemeente Waalre werkt hierin samen met Argonaut advies b.v. De medisch adviseur geeft de CMD-consulent dan schriftelijk advies op basis van zijn/haar bevindingen die tijdens een spreekuur of huisbezoek zijn verkregen.

Conclusie

Momenteel is er geen wettelijk kader aanwezig die de voorgestelde maatregelen van het VNG ondersteunt. Enkele gemeenten kiezen voor de invoering van (een) voorgestelde maatregel(en), hiermee lokken de gemeenten een proefproces uit. Men wil hiermee hoorbaarheid geven aan het financieel effect van de invoering van het abonnementstarief en hoopt via de rechtbank spoedig duidelijkheid te krijgen over voor wie de huishoudelijke hulp bedoeld is.

De gemeenten in de regio hebben kennisgenomen van de VNG ledenbrief maar ondernemen vooralsnog geen actie. Wel worden de gemeenten in Nederland die voornemens zijn om een maatregel in te voeren aandachtig gevolgd.

We concluderen hiermee dat we het huidige wettelijk kader blijven volgen en de voorgestelde maatregelen vooralsnog niet in te voeren. Dit om de burger niet onnodig te belasten met proefregels en -procedures, met als mogelijk gevolg het vertrouwen van onze burgers te verliezen. Mocht uit de landelijke proefprocessen blijken dat het wettelijk kader wordt aangepast, dan zal ook de gemeente Waalre uiteraard het beleid wijzigen.

We hopen u met deze raadsinformatiebrief voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Waalre,

Gemeentesecretaris,

mr. drs. R.L. Franken

Waarnemend burgemeester,

dr. A.J.W. Boelhouwer